

ПОЛІТИКА ОБЛІКОВОГО РЕЗЕРВУВАННЯ: ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

М.В. Дубініна,
д-р. екон. наук, професор,
завкафедри обліку і оподаткування
С.Г. Черняк,
здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Анотація: Досліджено питання облікового резервування в аграрних підприємствах. Визначено нормативно-правові документи, які є основою формування та використання резервного капіталу.

Ключові слова: резерви, бухгалтерський облік, контроль, формування, використання.

Методика формування та використання резервного капіталу в бухгалтерському обліку аграрних підприємств заснована на відповідних нормативних вимогах для господарюючих суб'єктів різних організаційно-правових форм. Слід зазначити, що в законодавчих документах, що регулюють діяльність акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю, використовується поняття «резервний фонд», в той час, як в нормативній базі з бухгалтерського обліку для позначення відповідної за змістом облікової категорії вживається термін «резервний капітал» [1,2].

На практиці резервний фонд найчастіше визнається частиною резервного капіталу, яка створюється на підставі вимог законодавства. Однак частина резервного капіталу, яка формується на добровільних засадах, також може

називатися резервним фондом. Тому при позначенні відповідних облікових об'єктів важливо їх обґрунтоване розмежування по передумовам і цілям створення і використання.

Визначено, що політика облікового резервування – комплексна складова облікової та резервної політики підприємства, що включає сукупність прийомів та способів фінансового планування, фінансово-економічного аналізу, бухгалтерського обліку та господарського контролю формування і використання облікових резервів. Врахування виявленого взаємозв'язку між ступенем реалізації зазначеної політики та впливом обсягів резервування на стан і результати діяльності підприємства дозволяє суб'єкту господарювання коригувати політику облікового резервування в напрямі підвищення захисту від різноманітних господарських ризиків [3].

Кошти резервного капіталу можуть використовуватися тільки у двох випадках:

- 1) на поповнення зареєстрованого (пайового) капіталу, якщо з нього були зроблені вилучення методом викупу акцій та нарахованих дивідендів за відсутності прибутку.

- 2) на покриття збитків.

Процесом функціонування резервної системи є загальний процес резервування як синтез трьох функціональних процесів: виявлення та використання внутрішніх резервів потенційних можливостей, формування (виявлення) резервів як запасів матеріальних та/або фінансових ресурсів та формування резервів в обліку [4].

Роль облікових резервів у забезпеченні безперервності діяльності, стійкого розвитку та фінансової стабільності підприємства визначено через конкретизацію їх функцій, що полягають у: забезпеченні системою бухгалтерського обліку надання об'єктивної інформації про ефективність управління; стабілізації інформаційної моделі діяльності підприємства; інформаційному забезпеченні фінансового планування.

Формування резервів майбутніх витрат в бухгалтерському обліку забезпечує принцип допущення тимчасової визначеності фактів господарської діяльності і принцип обачності. Однак в бухгалтерській практиці аграрних підприємств в більшості випадків не визнається необхідність їх створення, відсутня зацікавленість у вивченні особливостей та порядку їх формування та використання.

Сформовані резерви додають впевненості в майбутньому не тільки підприємству та його працівникам, а також партнерам.

Зазначимо, що під час аналізу документування операцій з резервами на підприємстві основну увагу зосереджено на тих резервах, формування яких є імперативно регламентованим, а саме резервний капітал, резерв сумнівних боргів та резерви майбутніх витрат, до яких зараховують резерв на виплату відпусток працівникам, резерв на додаткове пенсійне забезпечення, резерв на виконання гарантійних зобов'язань.

Оскільки для деяких видів резервів чіткий перелік первинних документів відсутній, то кожне підприємство має можливість розробляти свої первинні документи, враховуючи специфіку своєї діяльності та власні потреби у певному виді резерву. На нашу думку, для суб'єктів господарювання, які у своїй діяльності створюють чи планують створювати резерви, можна запропонувати значну кількість форм первинних документів, з урахуванням особливостей їхньої діяльності та доцільності формування певних резервів. Проте основною проблемою залишається те, що ці документи матимуть рекомендаційний характер і невідомо, чи виконуватимуть доказову роль, особливо у податковому обліку. Для вирішення цих проблем потрібно імперативно регламентувати процес документування резервів.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 14.10.2021).

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [Електронний ресурс]. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_051 (дата звернення: 14.10.2021).

3. Пікуш Ю.В., Пилипенко Л.М. Сутність і класифікація резервів підприємства з метою їх бухгалтерського обліку // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2012. № 727. С. 280—285.

4. Предко І.Ю. Формування резервів майбутніх витрат і платежів в обліково-контрольному забезпеченні як один із шляхів зниження ризиків діяльності підприємств в умовах кризи. Облік і фінанси. 2016. № 3 (73). С. 31—37.

***Abstract:** The issue of accounting reserves in agricultural enterprises is studied. The normative-legal documents which are the basis of formation and use of reserve capital are defined.*

***Key words:** reserves, accounting, control, formation, use.*